

3 October 2024

**Comments on the Ph.D. thesis by Seidali Umirtaevich Bilalov entitled
'Typology and Fortification of Medieval Towns on the Lower Syr-darya'
in 6D020800 – Archaeology and Ethnology**

The undersigned referee has been the Foreign Supervisor of Seidali Bilalov since 2017. During that time, the research student has been trench supervisor on my fieldwork project at Dzhankent, and has competently directed excavations there and at other sites which are closely connected with his PhD research. One may therefore state that he has a practical as well as a theoretical grasp of his research topic, and that I understand the degree of his involvement in this research.

For the following statement, my main frame of reference has been the set of criteria and requirements for PhD theses at <https://www.kaznu.kz/en/15001/page/> (pravila_po_oform._dissertaciy_proekt).

Research topic

The research topic of the thesis is "Typology and Fortification of Medieval Towns of the Lower Syr-darya". The draft consists of the main text (three numbered chapters/parts and Conclusions, with 170 numbered pages in the Kazakh original), a Bibliography, and three Appendices.

The topic itself is clearly of great interest in current research, with the Dzhetysay and the 'Marsh Towns' being the object of national Kazakh and international cooperative research projects. Also, to my knowledge, the fortifications of defended settlements on the Lower Syr-darya in the first millennium have not yet been studied in any detail. This has been a lacuna in the state of settlement research in the region, and therefore the thesis fulfils the requirement of originality (scientific novelty).

Structure and contents

The three numbered chapters deal with (1) the history of research, (2) the typology of medieval cities of the study region, and (3) their fortifications. In addition, the thesis addresses a number of subsidiary subjects.

History of research (Chapter 1) is an obligatory part of every Ph.D. thesis in archaeology, and by emphasis and length it is given here the status of an independent topic. Settlement typology (Ch. 2) and defensive systems (Ch. 3) are two distinct research topics, examined on the basis of material from 62 settlements spanning an entire millennium (5th – 14th centuries), with a culturally diverse and changing background. The list of tasks for the thesis as set out in the Introduction ranges from dates and origins of settlements, to construction of fortifications, to natural environment and water supply.

As a result of his research, the author presents wide-ranging Conclusions about the typology and chronology of defended towns on the Lower Syr-darya, using geographical and topographical criteria in addition to archaeological features, and about the long-term development of urban and urban-like settlements of the region. Of particular interest are the separate typologies for each chronological group. The value of the results therefore lies in their breadth, and the requirement of internal unity of a PhD thesis may be seen as fulfilled by the opportunities for broad comparisons, and for tracing the course of long-term developments.

There are, however, some aspects which could be improved, and there is – in the current version of the draft as I could inspect it – at least one element which needs to be added: this is the documentation of the evidence, which I understand the candidate is currently working on. Concerning other improvements, I would have preferred to see more details of the methodology which was applied in the student's research, also to satisfy better the thesis requirement of reliability. To an extent, this extension can be achieved by bringing together in the Introduction various short sections of methodology from elsewhere in the thesis, but in addition some (albeit brief) reference might be made to western theories on urbanization which are relevant in this context (e.g. Max Weber, Gordon Childe, Michael E. Smith, Norman Yoffee). In Chapter 1 (History of Research), it would be advisable that elements of original research by the student should be marked more clearly as such, strengthening the requirement of independence.

Assessment and recommendation

While there are a small number of necessary improvements which have been pointed out above, I am satisfied that the research presented here has been conducted in accordance with accepted standards for scholarly and scientific work.

With the proviso above, it can be ascertained that the research work of S.U. Bilalov is in accordance with the requirements for a doctorate from al-Farabi University, and can be recommended to go forward to defence for the academic degree of Doctor of Philosophy (PhD).

Prof. Dr. Heinrich Härke

Сейдали Өміртайұлы Билаловтың 6D020800-Археология және этнология мамандығы бойынша PhD дәрежесін алу үшін "Сырдарияның төменгі ағысындағы ортағасырлық қалалардың типологиясы мен фортификациясы" тақырыбында орындаған диссертациясына пікір

Төменде қол қойылған пікір білдіруші 2017 жылдан бастап Сейдали Билаловтың шетелдік жетекшісі болып табылады. Осы уақыт ішінде зерттеуші докторант мен жетекшілік жасаған ғылыми жоба бойынша ортағасырлық Жанкент қаласында жүргізілген лататық жұмыстарда қазба жетекшісі ретінде сауатты жұмыс жасады, санымен қатар, докторлық зерттеулерімен тығыз байланысы бар басқа да ескерткіштерде жүргізілген қазба жұмыстарына жетекшілік жасаған. Сондықтан оның зерттеу тақырыбын практикалық және теориялық тұрғыдан түсінетіндігін және ізденушінің зерттеу жұмысымен қаншалықты дәрежеде айналысатынын толықтай түсінемін.

Келесі мәлімдеме үшін менің негізгі анықтамалық шеңберім <https://www.kaznu.kz/en/15001/page/>. докторлық диссертациялар үшін ҚазҰУ сайтында ұсынылған критерийлер мен талаптардың жиынтығы болды

Зерттеу тақырыбы: Диссертацияның зерттеу тақырыбы – «Сырдарияның төменгі ағысындағы ортағасырлық қалалардың типологиясы мен фортификациясы» жұмыс негізгі мәтіннен (кіріспеден үш тараудан/бөлім және қорытындыдан 181 нөмірленген беттен (қазақ тіліндегі түпнұсқа), библиографиядан, қосымшалардан тұрады.

Тақырыптың өзі қазіргі кездегі зерттеулерде үлкен қызығушылық тудыратыны анық, атап айтқанда Жетіасарлар және «Батпақтағы қалалар» қазақстандық ұлттық және халықаралық кооперативтік ғылыми жобалардың нысандары болып табылады. Сондай-ақ, менің білуімше, б.з. I мыңж. Сырдарияның төменгі ағысындағы қорғанысы бар елді мекендердің бекіністері мен типологиясы айтарлықтай зерттелмеген. Бұл осы аймақтағы елді мекендердің зерттелу деңгейінде біршама ақтандақтар бар екенін және сондықтан тақырып өзектілік пен ерекшелік (ғылыми жаңалық) талаптарына сәйкес келеді.

Құрылымы және мазмұны: Нөмірленген үш тарауда (1) зерттеу тарихы, (2) ортағасырлық қалалардың типологиясы, зерттеу аймағы және (3) олардың бекіністері қарастырылған. Сонымен қатар, диссертациялық жұмыста бірқатар қосалқы пәндер бойынша жүргізілген зерттеулердің нәтижелері қосымшаларда берілген.

Зерттеу тарихы (1-Тарау) археология саласындағы әрбір докторлық диссертацияның міндетті бөлігі болып табылады және оның екпіні мен көлеміне мұнда тәуелсіз тақырып мәртебесі берілген. Елді мекендердің типологиясы (2-Тарау) және қорғаныс жүйелері (3-Тарау) зерттелетін екі түрлі зерттеу тақырыбы мыңжылдықты (5-14 ғғ.) қамтитын, мәдени жағынан алуан түрлі және бір бірінен өзгеше 62-бекіністі қоныстар материалы негізінде жасалған. Кіріспеде тақырыпқа қатысты ескерткіштердің мерзімделуіне, қалыптасуына, бекіністер салынуына, табиғи ортасы мен сумен қамтамасыз етілуіне байланысты біршама міндеттер тізімінде баяндалған.

Өз зерттеулерінің нәтижесінде автор типология туралы кең ауқымды қорытындылар ұсынады. Географиялық және топографиялық критерийлерді қолдана отырып, Сырдарияның төменгі ағысындағы қорғанысы бар қалалардың хронологиясы

археологиялық ерекшеліктерін ескеріп, қалалық және қала тәрізді елді мекендердің ұзақ мерзімді дамуы туралы теорияларын ұсынады. Әрбір хронологиялық топ үшін жеке типологиялар ерекше қызығушылық тудырады. Зерттеу жұмысының мәні зерттеу барысында алынған нәтижелердің ауқымдығында болып табылады және бұл өз кезегінде диссертацияның ішкі бірлігі талабы ретінде қарастырылуы мүмкін, нәтижеге жету үшін кең ауқымды салыстырулар жүргізу және ұзақ мерзімді даму барысын бақылау мүмкіндіктерімен жүзеге асырылады.

Дегенмен, жұмыстың жақсартуға болатын кейбір аспектілер де бар және бар-ағымдағы нұсқада – кем дегенде бір элементті қосу керек: бұл жүргізілген зерттеулердің құжаттамасы (қосымшалар) менің түсінуімше, қазіргі уақытта ізденуші осы бағытта жұмыстар жасап жатыр. Басқа ұсыныстарға келетін болсақ, мен докторанттың зерттеуінде қолданылған әдістеме туралы толығырақ ақпаратты көруді жөн санар едім, сонымен қатар бұл диссертацияның сенімділік талаптарын жақсырақ қанағаттандырар еді. Белгілі бір дәрежеде бұл кеңейтуге әкелу арқылы қол жеткізуге болады.

Кіріспеде бірге диссертацияның басқа жерлерінен әдістеменің әртүрлі қысқа бөлімдері, бірақ сонымен қатар осыған байланысты урбанизация туралы батыстық теорияларға кейбір (қысқаша болса да) сілтеме жасалса (Мысалы, Макс Вебер, Гордон Чайлд, Майкл Э.Смит, Норман Йоффи). 1-Тарауда (Тарих Зерттеу), сондай ақ ізденушінің өзіндік зерттеу элементтерін көбірек атап өткен жөн болар еді бұл тәуелсіздік талабын күшейтетіні анық.

Бағалау және ұсыныс: Жоғарыда айтылған кемшіліктерге қарамастан, Мен ұсынылған зерттеу жұмысын қабылданған Ғылыми жұмыстар стандарттарына сәйкес жүргізілгеніне қанағаттанамын.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, С.У. Билаловтың зерттеу жұмысы әл-Фараби университетінің докторлық дәрежесін алу үшін қойылатын талаптарға сәйкес келеді және философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін қорғауға ұсынуға болады.

/қолы бар/

Профессор, Доктор Генрих Харке